

DR. SILVESTR M. BRAITO O. P.

NEVEZMEŠ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO

VELEHRAD

nakladatelství dobré knihy v Olomouci

1942

NIHIL OBSTAT

Olomucii, die 15. Decembris 1941

Dr. Paulus M. Škrabal O. P., censor Ordinis

IMPRIMI POTES

Olomucii, die 16. Decembris 1941

P. Mag. Metod. M. Habáň O. P., Prior Provincialis

NIHIL OBSTAT

Censor ex officio: P. Aemilianus Soukup O. P.

IMPRIMATUR

Olomucii, die 19. Decembris 1941

Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis

Nr. 19.597

Vytiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské, společnost s ručením obmezeným v Olomouci

V tomto bodě nesmíte mi nikdo říci, že jsem škarohlíd, když tvrdím, že ohavnost zneužívání nejsvětějších jmen se stalo naší národní nectností, takřka naším národním hříchem. Až srdce zabolí, když slyšíte ustavičně kolem sebe v nejplanějším, nejprázdnějším hovoru pohazovati jména, která by měla býti každému křesťanu svatá a i nekřesťanu posvátná, když má jako člověk slušný míti v úctě náboženské přesvědčení svých bližních. Lidé, kteří se chlubí tolik svou úctou k cizímu přesvědčení, jsou tak bezohlední, až suroví vzhledem ke svatým jménům Božím.

Slyšíte ustavičně kolem sebe, na ulicích, ve vlcích, elektrikách, v kancelářích, dílnách i školách, stále slyšíte kolem sebe strašné znevažování jmen svatých, znevažování, které hraničí až s rouháním.

Jsou to jména Bůh, Bože, Ježíš, Maria a Josef.

Vedle toho ještě posvátná latinská slova, zkomolená do nemožností, kterých se užívá surovými lidmi k vyjadřování jejich hněvu, vzteku a hrubosti.

Tedy, tak jsme klesli! Nejsvětější slova stávají se pouhými citoslovci. Místo přihlouplého podivu, vyjadřovaného naivními a prostoduchými lidmi oním ještě prostodušším „Jeje“, vyslovují dnes lidé svaté slovo Ježíš!

Hlavně mezi mládeží se rozšířilo toto strašné zneužívání svatých slov a jmen. Mládež to považuje za jakýsi znak mužnosti, chlapství, jak se dnes říká s oblibou. Zvláště to mládež posedá, jakmile spatří kněze nebo řeholnici ve vlaku. Ukazují, jak dovedou býti „bez předsudků“, jak jsou pokrokoví a vzdělaní, že jim na nějakém Ježíši naprosto nezáleží. Pohazují svatými jmény, až je člověku úzko u srdce.

A přece jsou to jména nejvzácnější, jména nejsvětější! Neučiníme, neučiníš hlavně ty ničeho proti tomu? Prosím tě, abys měl chvilku trpělivost a přečetl si mé upřímně míněné řádky. Nejedná se jenom o svatá jména, nýbrž také o jazyk a řeč, kterých tak bolestně zneužíváš. Víš, že Bůh nebývá posmíván. Chceš přivoditi Boží kletbu,

kterou jednou pohrozil tomu, který této řeči užívá a takhle hříšně zneužívá?

PŘEDEVŠÍM HŘÍCH

Uvaž tedy nejprve, že braní jména Božího nadarmo je především hřích! Hospodin zakázal bráti nadarmo své jméno v desateru! Tak čteme v knize Exodus XX., 7: „Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo, neboť nenechá bez trestu Hospodin toho, kdo bude bráti jméno Hospodina, Boha svého, nadarmo.“ Na nejrozličnějších místech oslavuje Písmo svaté jméno Boží, že je svaté, mocné, všemohoucí a slavné.

Svatý Tomáš Akvinský rozvádí přesně a mistrně, jak je dovoleno užívatí svatého jména Božího. Ve druhém dílu své druhé části „Summy theologické“ v otázce 89. až 91. praví, že je dovoleno dovolávat se jména Božího na dosvědčení pravdy ve věci důležité, když lidská společnost chce se dopátrati pravdy nebo zajistiti si pravdu a věrnost stvrzenou a proto posvátnou, posvátným jménem Božím. Pak praví, že je dovoleno jménem Božím zavazovati sebe nebo druhé k váž-

nosti při řešení nějaké otázky, posléze pak je dovoleno vzývati jméno Boží k Boží oslavě, chvále a cti. Svatý Tomáš praví, že sice Bůh nepotřebuje naší chvály, ale že my potřebujeme se v této chvále Boží povzbuzovati navzájem. Povzbuzujeme chválou jména Božího sebe i druhé k větší cti Boží.

Tedy jen tak je dovoleno užívatí svatých jmen. Volati k Bohu, abychom ho uctili, abychom se potěšili sladkostí jeho svatého jména, jak činíval sv. Bernard, abychom načerpali sílu a jistotu vzpomínkou na svaté jméno Toho, jenž je Věrnost, Síla a Láska sama. Je dovoleno křičeti, volati k Bohu, volati ho jeho jménem, ale to musí býti výkřik plný lásky, víry a důvěry.

Je dovoleno dovolávati se jména Božího jako záruky jistoty pro lidskou společnost, je dovoleno vzývati svaté jméno na povzbuzení a utvrzení osobní jistoty, dovolávající se určité vlastnosti Boží, je dovoleno chváliti, oslavovati jeho jméno. Ale co nad to jest, od zlého jest.

Ani tak nesmíš vzývati jméno Boží jako výkřiku zoufalství, beznaděje. Nesmíš tak volati jméno Boží, že srdce při tom nevolá láskyplně, důvěryplně a oddaně k Bohu! I takový výkřik

úzkosti, který nevychází ze srdce zkroušeného, věřícího a důvěřujícího jest hříchem.

JEST HŘÍCHEM PŘEDEVŠÍM ZNEUŽÍVATI SVATÝCH JMEN

Jak se zneužívá svatých jmen? Nejrozumnějším způsobem. Někteří užívají svatých jmen ve hněvu jako tvrdých, silných slov, kterými ulevují své hrubé, surové duši. Někdy se tomu říká klení, ale klení ve vlastním slova smyslu znamená proklínání Boha, znamená přát mu zlého, nebo hanobiti Boha zlovolnými, nespravedlivými výroky. Tak je klení a proklínání vlastně rouháním. Náš lid je poměrně uchráněn od klení a rouhání ve vlastním slova smyslu. Ale přece jen se čas od času lavinovitě šíří vlna rouhání i u nás, když říkají lidé, jakmile se jich něco bolestného dotkne: „Kdyby nějaký Pán Bůh byl, tak by se na to nemohl dívat.“

Je to upírání Boží moudrosti, prozřetelnosti a třeba i existence. Ovšemže často, přechasto jsou taková rouhání, proklínání nebo braní jména Božího nadarmo výrazem nejenom hněvu, nýbrž

také vzdoru, který jako by neurčitě, ale přece jen chtěl se Bohu pomstít, něco urážlivého na Boha vrhnouti, jako by chtěl člověk tím nějak vyvolati zásah Boží. Ovšemže je to dětinské, ale je to také zároveň a především velmi hříšné.

Hříšné jest zneužívání svatých jmen Božích. Hříšné je i zneužívání, které je u nás nejčastější, totiž, že se zneužívá svatých jmen lehkomylně jako „vycpávky“ při prázdné, běžné, nejvšednější řeči, že se užívá svatých jmen jako cito-slovce při leknutí, překvapení. Nejstrašnější je ovšem zneužívání svatých jmen jako vycpávky prázdné řeči. I toho jsme často svědky, že stále a stále mají lidé toto svaté jméno v ústech, jako by je vyslovovali jen tak, a jen proto, aby řeč nestála. Toto zneužívání svatých jmen Božích je hříchem.

Braní jména Božího nadarmo a klení jest nedůstojné křesťana, který se modlí denně, či má se modliti denně Posvět' se jméno tvé. Jak chceš, aby se posvěcovalo svaté jméno Boží? Ty první je musíš posvětit. I to patří k tvé práci na tom, aby přišlo království Boží, království Boží je království úcty a lásky k Bohu. Úcty ke všemu, co je Božího. Kde není úcty k božskému, vtírá se

duch pekla. To satan nenávidí Boha a znesvěcuje jeho svaté jméno, protože nenávidí Boha. Ale nenávidí ho proto, že je dobrý. Kdo bere nadarmo svaté jméno Ježíšovo, ukazuje, že nemiluje Krista, že nechce jíti za ním, že nechce žíti v jeho svatém a čistém duchu, v duchu, který dovede obšťastniti lidi. Zneuctívání svatého jména a svatých věcí Božích je mluvou tedy pekelnou. Když sv. Alfons šel jednou kolem nějakého vozky, který vytrvale znesvěcoval svaté jméno Páně, otázel se ho, odkud je. Vozka odpověděl, že přece je z Neapole. Nato mu sv. Alfons vtipně odpověděl: To asi není pravda. Tys z pekla. Vozka se urazil, načež mu sv. Alfons odpověděl: Ano, z pekla, protože v pekle se rouhají svatému jménu Božímu. To je řeč pekla. Když tedy ty nedovedeš jinak snad ani mluvit, než abys zneuctíval přesvatá jména Boží, jsi odtamtud!

Proto pracovati proti zneužívání jmen Božích je účinná práce proti peklu a proti jeho jedovatému, nezdravému dechu a duchu. Je to práce k ozdravení ovzduší, ve kterém žijí kolikráte lidé kolem nás. Ozdravení od nezdravé neúcty k nejvyšším věcem, totiž k božským věcem. Jestli dosáhneme ozdravení v tomto ohledu, dosáhneme

také snáze ozdravení v jiných ohledech, aby se také jiné skutečnosti braly vážně, aby se nepřecházela s takovým papouškujícím hromaděním vyprázdňených slov kolem posvátného, tajemného, Božího, jež se netýká jenom čistě bohoslužby, nýbrž také jiných věcí, které Bůh nám dal, jako jsou láska k bližnímu, rodina, společnost.

Tak se zvedne zároveň také úcta ke každému slovu, protože slovo má být vyjádřením pravdy, skutečnosti, ne prázdnou slupkou, protože to je velmi smutné poslání slova, jestliže se užívá vznešených slov k vyjádření ničeho, nebo pusté vnitřní prázdnoty.

PROČ JE TO HŘÍCHEM?

Jméno vyjadřuje podstatu věci nebo osoby. Jméno Bůh, Ježíš, Maria jsou jména bytostí, která by měla být každému křesťanu a každému člověku nejsvětější. Bůh je nám bytostí nesmírnou, ale také nesmírně dobrou, Pánem a Otcem. Pánem veškeré velebnosti, Tvůrcem a dobrodincem všech. Tomuto jménu tak vznešenému, ale také tak dobrému, protože je to jméno Boha, kte-

rý je naším Otcem, který ukázal a stále ukazuje, jak velice nás miluje, přísluší také nesmírná úcta. „Když já jsem Otec váš,“ táže se Hospodin ve Starém zákoně, „kde že je úcta má?“ Tak volá Bůh vyčítavě i k našim lidem, lidem našeho století: „Kde je má úcta?“

Kdyby někdo užíval za každým slovem tvého jména, nebo jména tvých drahých, tvých známých, postavil by ses proti tomu jako proti ošklivému, netaktnímu nevkus. Kdyby někdo stále zneužíval jmen velkých osobností, byl by stíhán i lidskou společností. Jen jméno toho, který je Pánem všeho a všech, který je tak dobrý, je vydáno všanc všem potupám a veškerému zneužívání. Svaté jméno nikdo pomalu dnes nerespektuje. Svatým jménem se pohazuje jako kusem starého papíru. Jméno vyjadřuje podstatu věci nebo osoby. Kdo se tedy dotýká jména Božího, dotýká se tím samého Boha. Ovšem, abys mi rozuměl. Bohu nemůžeš nic učiniti. To je jen obrazně řečeno. Bůh zůstává svatý, nesmírný, velký a nedotknutelný. Ale dotýkáš se tím jeho cti, slávy a vznešenosti, která jemu, slavnému, úctyhodnému přísluší. Ty sám dotýkáš se Boha a svého poměru k němu. On chce být tvým otcem,

chce býti tvou láskou, tvým přítelem a je tvým Tvůrcem. Proto ve tvém zájmu jest, aby tvá duše k němu se rozbíhala v úctě, klanění a lásce. Jakmile se k němu skrze jeho jméno přibližuješ tak neuctivě, sám se od něho vzdaluješ, vzdaluješ od něho svou duši. Odcizuješ se tím Bohu. Bůh se ti stává něčím lhostejným, něčím, čeho nemusíš tolik dbáti, něčím, k čemu se nebudeš moci potom tak důvěrně vinout.

Proto pozorujeme u lidí, kteří berou tak často nadarmo Boží jméno, že v nich hasne zbožnost, že v nich hasne i víra. Vždyť se odcizují krok za krokem a soustavně svému Bohu. Ale i společnost lidská sama pak cítí následky této lehkomyšlnosti jednotlivých svých členů. Bůh se stává jednotlivcům něčím lhostejným, když se stále tak lehkomyšlně pohazuje jménem samé podstaty Boží, jménem nejvyšší Boží lásky, jménem největší lásky Ježíše Krista! Lidé se odcizují tím Bohu, ale hasne v nich také vědomí nesmírnosti Boží a nesmírné též závaznosti Božího jména a jeho přikázání.

To nese s sebou lehkomyšlné zneužívání svatých jmen Božích. Dále to nejsvětější se stává něčím bezvýznamným. Lidé si odvykají míti úctu

k posvátnému, svatému, velkému. Jako ji dnes nemají k Bohu, tak ji nebudou mít zítra k žádné jiné hodnotě lidské a stvořené, která není zdaleka tak posvátná a kterou lze ještě snáze zneuctívati než jméno nesmírné Velebnosti Boží.

Braní jména Božího nadarmo není proto jen tak nepatrnou, bezvýznamnou věcí! Celý národ pak pod tím trpí, jakmile je pohnuto, otřeseno božským, svatým a posvátným. Vždyť i národ a vlast jsou posvátné právě vůlí Boží, která nás postavila mezi náš lid a chce od nás lásku k němu a úctu k němu jako právě k něčemu posvátnému, protože z Božího odkazu a z jeho vůle.

Je ohavný hřích zneužívati nejsvětějšího jména Ježíš a Maria. Jméno Ježíš vyjadřuje podstatu Bohočlověka, vyjadřuje jeho poslání, jeho dílo. Je to jméno nejsvětější lásky, jaká kdy na zemi mezi námi hořela. Jméno lásky, která dovedla za nás umřítí na kříži a vykrváceti! Jméno lásky, která pro nás podstoupila tuhý boj se lží, temnotou a smrtí! Lásky, která nás hledala a které bylo líto naší bolesti! Lásky, které nebylo cizí žádné utrpení! Je to jméno Lásky vševědoucí, lásky tak jemné a slitovné! S tímto jménem se tak strašně pohazuje! Není to nevděk, není to

strašná neúcta? Copak je té lásky a světla a jistoty na světě nazbyt, že můžeme takhle znevažovati toto jméno?

Vždyť je to jméno svrchované a někdy i jediné jistoty! Vždyť je to jméno jediné lásky, která nezklame, ke které se mohou všichni vždycky utéci s rancem svých běd. Je to jméno toho, který nás tolik miloval, že chce na věky s námi býti celou svou silou a pomocí.

Lehkomyslným zneužíváním svatého jména Ježíš odcizuješ se svému Ježíši. Přestává býti pro tebe vším tím, čím nám je On, čím nám chce a může býti On v dobách zkoušky, únavy, opuštěnosti, nejistoty, temnoty a slabosti. Stává se pro tebe toto svaté jméno, jméno síly, světla, lásky pouhým jménem, pouhým prázdným zvukem, stává se pro tebe citoslovcem. Hůře již nemůže klesnouti žádná řeč, ale hůře se také již nemůže žádný člověk ochuditi. Oním tupým, lehkomyslným zneužíváním svatých jmen ztratili jsme pomalu Ježíše ... A tak zní to svaté jméno dnes již jen jako táhlá, zádumčivá vzpomínka na chvíle, na doby, kdy měli lidé jednu hlubinu bezpečnosti ... Svaté slovo se stalo frází, svaté slovo je vyprázdněné. A teď se nemá ubohý člověk, který

právě jenom posvátným se povznáší z prázdnoty a prachu všedního života, z bídy své malosti a slabosti, nemá již, oč by se opřel, oč by opřel svou únavu a mdlobu.

Bůh trestá opravdu, jak hrozil, ty, kteří berou nadarmo jeho svaté jméno, kteří proklínají jeho svaté vlastnosti a věci. Básník Baudelaire, který chrлил celý život hrozná rouhání a stále poskvřňoval svá ústa a svou řeč pustým braním nadarmo svatých jmen, byl stížen strašnou duševní chorobou ke konci svého života, řekl bych jakousi afemií. Byl tak naplněn ve svém nitru svými kletbami, že ať mluvil cokoliv, ať chtěl zavolat někoho ze svých drahých, ať něčeho potřeboval, ať si chtěl povzdychnouti ve svých bolestech, stále a stále se jeho ústa zalévala kletbami a zneuctíváním svatých jmen. Tak propadl tomuto ďábelství, že takřka ztratil přirozenou řeč, že nedovedl již mluvit jako člověk, jako slušný člověk. Takřka se dusil kletbami a znetvořenými svatými jmény.

U mnohých lidí i kolem sebe pozorujeme tuto příšernou prázdnotu slova a řeči. Nedovedou již ničeho říci, aniž by nebrali svatých jmen nadarmo. Jejich řeč je jakoby vydrancovaná, prázdná.

Neumějí se posléze ani rozumně vyjadřovati, protože je to chorobná nesrovnalost, když nedovede jinak o ničem obyčejném mluvit, aniž by si neposkvřňoval ústa zneuctíváním svatých jmen a slov. Řeč takového člověka je tak ochuzená, že nedovede pomalu vyjadřovati nic hlubšího, souvislejšího. Tak trestá Bůh nejenom jednotlivce, nýbrž také celý národ, anebo aspoň celé jeho skupiny. Je mnoho lidí kolem nás, kteří nedovedou rozumně již mluvit, usuzovati, vyjadřovati přirozený údiv, strach, úlek. Propadají psittacismu, čili bezduchému papouškování, které tolik ochuzuje řeč a vývoj řeči. I to je nebo může býti trest na celý národ, na celou jeho řeč. I ona prázdnota mluvy a řeči tolika mladých lidí kolem nás a tolika lidí dospělých kolem nás je jasným dokladem této vzrůstající chudoby, duchovní chudoby naší řeči.

Sladké jméno Matky Boží Marie je rovněž vydáno těmto urážkám lehkomyšlného užívání. Je to jméno Matky Boží! Důstojnost Marie Panny záleží právě v jejím svatém mateřství. Když je Ježíš Kristus Bohočlověkem a když věříme s celým skutečným křesťanstvím, že Kristova svatá osoba je osobou Věčného, Božího slova, že je Sy-

nem Božím, jest Maria, matka jeho, Matkou Boží. Není jen pouhou matkou Kristovou, nýbrž skutečnou Matkou Boží. Proto přísluší jejímu jménu nesmírná čest a úcta. Proto je velkým proviněním proti jejímu Synu i proti ní samé, zlehčovati přesvaté jméno Boží Matky lehkomyšlným zneužíváním. Maria Panna je Matkou pečlivou, Matkou, která pro nás tolik vytrpěla, aby dala život našemu vykupiteli. Odevzdala své mateřské srdce všem bolestem matky Mesiáše, nemilovaného, nepochopeného, obětovaného Otci i celému lidstvu.

Její mateřské srdce při tom krvácelo. A proto si zasluhuje od nás, která pomáhala svou obětí vykupovati, která spojila s Kristovou obětí obět svého mateřského srdce a svých nesmírných bolestí, hodně vděčnosti a lásky. Je nevděkem jejím svatým jménem tak lehkomyšlně pohazovat, jako jím pohazuje tolik křesťanů. Je zajímavé, že Matka i tu sdílí osud svého Syna, že i zde je Matka Boží tupena, zneuctívána jako její Syn od lehkovážných úst.

Nejprve je to vedle hříchu nerozumná a poštilá lehkomyšlnost, zneužívati v řeči nejsvětější slova. Rozumný člověk úměrně vyrovná a vyváží svou řeč. Je známka vzdělance, že neužívá frází. Po tom pak se pozná polovzdělanec nebo hloupý a omezený člověk, že stále užívá frází ve své řeči. Papouškování je známkou velmi slabé, nevyspělé inteligence. Dokládati se pak pro věci nejvšednější věci nejsvětější, ukazuje nesmírnou poštilost a hloupou lehkomyšlnost. Jest nesmírně nevkusné zneužívati pro věci všední nebo dokonce zneužívati jako výplně slov a věcí, které jsou věřícím věcmi a jmény posvátnými. Jest nevkusné dále pro ty, kteří nevěří v Ježíše Krista a jeho svatou Matku, aby se stále dokládali Ježíšem, aby jej stále měli v ústech. Vždyť je to urážka náboženského cítění. Přece nejste sami! Vedle vás je přece tolik věřících křesťanů, ne pouze katolických, kterým jméno Ježíš je svaté a pro které je to urážení jména nejsvětějšího trýzní a bolestí. Proč zarmucujete tak lehkovážně svaté, nejsvětější city svých spolubratři? Považ, ty, který jsi nevěřící nebo jinověřící, jak by tě mrzelo,

kdyby někdo tak bezohledně zneužíval toho, co je zase tobě svaté. A jistě to není tak svaté, jako náboženská víra v toho, který je Bohem a láskyplným Bohem a jeho Matkou. Nebo chceš toho užívati na potupu? Chceš se tím zneužíváním svatých jmen rouhati? Chceš tak dokazovati své jiné přesvědčení? Tím chceš třeba urážet a zarmucovat kněze a řeholní osoby, které s tebou jedou ve vlaku? Jel jsem onehdy s mladými studenty olomouckými, kteří vyprávěli hnusné detaily z Haškovy knihy o Švejkovi. Když vyprávěl takový kluk-tercián nejsilnější nehoráznosti, říkal při odcházení z vagonu na nástupiště: „To jsem toho faráře dohřál! Ten měl asi vztek!“

Tak užívají mnozí lidé svatých jmen nadarmo, jen aby se pomstili milému Pánu Bohu, nebo jeho služebníkům. Nepomyslí na to, že působiti bolest komukoliv jest nízké, nedůstojné. V tom ohledu je onen nevkus ještě surovostí.

Jak teprve je ošklivé tvé jednání, když jsi věřící! Tvůj nevkus je pak ještě dvojnásob hříšný, protože ty víš, koho máš ve svém Ježíši. Ty víš, že jméno Boží, jeho Syna a jeho Matky jest jméno svaté, jméno vzácné, kterému po jeho rozkaze přísluší všechna čest a veškerá úcta se slávou.

Nezapomeň také na to, že svým špatným příkladem uvádíš lidi do pokušení, aby podobně jako ty zneužívali svatých jmen. Když on, který je přece věřící a dobrý křesťan, lehkomyslně bere nadarmo svatá jména, jistě to není nic tak zlého, pomyslí si jistě přemnohý křesťan vlažný nebo odcizený své víře. Dále příklad tak zvaných dobrých působí mnohem nakažlivěji než příklad zlých. Je totiž jakousi omluvou lidí slabých, lidí, kteří rádi opírají své chyby o chyby druhých.

JAK DOŠLO K TOMUTO SMUTNÉMU ZJEVU?

Pokles víry, živé víry, jest příčinou tohoto hromadného dnes zjevu braní jména Božího nadarmo. Pokud byli lidé zbožní, užívali svatých jmen ke své útěše. Celý život našich předků doby barokní a pobarokní byl proniknut živou zbožností. Naši předkové tolik milovali Ježíše, že se utíkali k němu a k jeho svaté Matce stále a ve všem. Ve všech těžkostech a ve všech potřebách byla jejich první myšlenka na Boha, na Syna Božího a na pomocníci křesťanů, na Matku Boží Pannu Marii.

Proto užívali stále a stále svatých jmen. Toto zbožné užívání svatých jmen předpokládá ovšem živou a žitou víru, upřímnou důvěrnost s Bohem, ale také bdělou opatrnost, abychom si nezvykli s nedovolenou důvěrností na věci Boží, aby nám pak nezevšedněly. Toto nebezpečí je vždycky v příliš častém styku s kterýmikoliv vážnými a posvátnými věcmi. My lidé jsme, žel, tak slabí, že brzo si zvykáme i na věci nejsvětější. Tak mnohým lidem zevšedňuje svaté přijímání, jakmile jim bylo dovoleno denně se k němu přibližovati. Podobně také zevšednělo mnohým lidem svaté jméno Boží, jakmile se ho denně stále dovolávali. Jakmile totiž pohasla poněkud živá víra, vzývání svatého jména stalo se pomalu jeho povzdechem a z povzdechu se pak stalo zvoláním. Ze zvolání pak kleslo jméno Boží na citoslovce, aby v tomto úpadku pak pokračovalo až na pouhou vycpávku prázdných hovorů. Takový asi byl vývoj braní nadarmo svatých jmen od oné barokní úcty ke svatému jménu až ke dnešní lehkomyslnosti.

Tedy dvojího je zapotřebí. Předně potíratí tento zlozvyk! Ale to by nebylo dostatečně účinné. Daleko účinnější bude prohlubovati u lidí po-

znání a lásku Ježíše Krista. Ukazovati jim, kdo jest jejich Pán, zač vše mu vděčí, a jak jsou povinni hlubokou úctou k němu a k jeho svatému jménu, které jeho vyjadřuje, neboť jména znamenají podstatu věcí a osob.

ODPOMOC OD TOHOTO ZLA

Nejprve tedy ukazuji na onen kladný prostředek. Musíme v lidech budit nové, lepší a hlubší vědomí, kdo a co jest Ježíš Kristus. Poučovati lidi o jeho nesmírné lásce, o jeho velkém díle, o jeho oběti, aby si lidé opět zamilovali svého Ježíše, aby jim pak bylo samým něčím hrozným, nevďečným a hříšným urážeti ho braním nadarmo jeho jména. Jsem si toho dobře vědom, že nic nepomůže hřímati proti zneužívání svatého jména Božího, jestliže se nám nepodaří lidi přesvědčiti o tom, jak velký a dobrý a láskyhodný jest náš Pán Ježíš Kristus. Je třeba opět učiniti Ježíše Krista středem celého křesťanského života. Je třeba opět o něm co nejvíce mluvit, kolem něho soustřeďovati celou křesťanskou zbožnost a ukazovati Matku Boží právě ve spojení s Ním,

Bohočlověkem, aby lidé viděli v Bohu velikost Matky Boží a hrůzu znevažování i jejího jména.

Velmi je důležité, aby několikrát do roka kázali důstojní pánové o svatosti jména Božího, jména Ježíšova a Mariina.

V Církvi Boží existuje bratrstvo Jména Ježíš, které svěřil papež Řehoř X. po sněmu Lyonském roku 1274 dominikánskému řádu. Jeho zvláštní úkol je pečovati o rozšíření a pozvednutí úcty k nejsvětějšímu jménu Ježíš. Při všech dominikánských kostelích existují taková bratrstva, která mají za úkol pěstovati úctu ke svatému jménu Ježíšovu a zamezovati ohavný hřích jeho zneužíváním. Toto bratrstvo možno s dovolením ordinariátu založiti při kterémkoliv kostele. Dominikánský provincialát v Olomouci (Bernardinská ul. č. 14) dá milerád veškeré informace, potřebné k rozšíření a šíření tohoto důležitého bratrstva. Jinde v cizině jsou tato bratrstva nesmírně rozšířena a mají mnoho tisíc členů a jsou důležitou součástí Katolické akce proti zneuctívání svatých jmen.

Dále je dobré připomenouti si úctu našich svatých a našich zbožných předků, kteří se těšili tím-

to jménem, pro které bylo toto jméno útočištěm, silou a světlem.

Blah. Jindřich Suso, nejlíbeznější z mystiků, tak vřele miloval svaté jméno Ježíš, že si je jednou vyryl na prsa. Jméno Ježíš mu bylo souhrnem veškeré moudrosti a lásky. Hledal totiž možnost, jak shrnouti všechnu moudrost světa, roztroušenou po tisíci knihách, v knihu jedinou. Pak však zatoužil opět, aby mohl tu jednu knihu ještě nějak zhustit v jednu kapitolu. Tu kapitolu by pak chtěl vyjádřiti jednou větou a vyřknout jediným slovem. Našel toto slovo. Je to svaté jméno Ježíš, protože toto jméno shrnuje všechnu moudrost, všechnu lásku. Odpovídá na všechny otázky, luští všechny pochybnosti, dává veškeru sílu všem lidem. V síle tohoto jména umíraly tisíce a statisíce. Stasisíce našich otců a matek se sílily na tomto jméně k zápasům nejtěžším.

Svatý Pavel pak praví: „A není v žádném jiném jméně na zemi spasení.“ Proto se přivíňme s celou vroucností svého srdce k tomuto svatému jménu!

Je dojemné čísti takový krásný příběh o kterém si tyrolském sedláku, jenž měl být operován na jazyku. Měl mu býti odňat jazyk, aby mohl mu býti zachován aspoň život. Operatér mu přá-

telsky poradil, aby ještě naposledy řekl, co má nejraději, co je mu nejsvětějšího. Sedlák sepal zbožně ruce a pronesl své poslední slovo: „Ježíš!“

Zpíváme krásně v náboženské kostelní písni: „Poslední ať jsou slova má Ježíš, Josef, Maria!“ Jaký život, taková smrt. Má-li nám býti svaté slovo závěrem krásného svatého života, musí náš život procházeti s úctou v srdci i na rtech k to-muto svatému slovu.

Proto si umiň pevně, že nikdy, nikdy nevezmeš nadarmo jakéhokoliv svatého jména! Ani jména Ježíš, ani Maria, ani Bůh, ani jiného svatého slova, které jsi zaslechl ze svatých obřadů.

Když zpytuješ své svědomí, vždycky si též vzpomeň na to, zda jsi měl vždycky účinnou úctu ke svatým jménům.

A potom jsou prostředky záporné: Co dělat proti braní jména Božího nadarmo?

Nejprve musíš bojovati proti sobě samému, proti svému vlastnímu zlovyku. Nediv se tomu, že i k tobě se někdy přibližuje pokušení bráti nadarmo svatá slova. Slyšíš to stále okolo sebe. Není divu, že i ty bys byl k témuž sváděn. Nejčastěji se nám stane, že bereme jméno Boží nadarmo z unáhlení. Že se dáme překvapiti. A proti tomu

se musíme nejprve míti na pozoru, ve střehu. Vím ze zkušenosti, že nejčastěji se lidé, jinak dobří a zbožní, dávají strhnouti ke zneužívání svatých jmen tím, že se dají překvapiti. Tedy, bojuj proti tomuto překvapení! Když víš, v jakých okolnostech, mezi kterými lidmi, při jakých příležitostech bereš nejsnáze nadarmo svatá jména, připrav se na onu příležitost a okolnost pevným předsevzetím, pevným rozhodnutím, že se chceš míti na pozoru a že se nechceš dáti překvapiti oním zlovykem. Častěji přes den si vzpomeň na své předsevzetí a znovu si je připomínej. Ale nejenom to! Připomeň si zároveň hříšnost, nevděčnost a ošklivost tohoto návyku. Vzpomeň si také, kdo je to Ježíš, čím jsi mu povinen. Pak se ti bude snáze bojovati proti tomuto hroznému pokušení, proti tomuto rozšířenému zlovyku, proti této morové ráně.

Když si to sám odvykneš, když sám nebudeš zneužívat svatých jmen, pak teprve můžeš účinně bojovati proti tomuto nešvaru ve svém okolí.

Vezmi si to jako jednu z nejlehčích, ale také nejdůležitějších úkolů Katolické akce. Budeme bojovati proti zneužívání svatých jmen. V Itálii mají velmi rozvětvenou Ligu proti klení a braní

jména Božího nadarmo. Na drahách, v elektrickách a v restauracích, v čekárnách lékařů a advokátů jsou vylepeny štítky a transparenty s nápisy proti braní jména Božího nadarmo. Italský stát zavedl dokonce pokutu za klení na veřejných místech. V celé Itálii zvedá se boj proti tomuto zlovyku. Dejme se do tohoto boje také my, čeští katolíci. Ale to musí býti boj cílevědomý a vytrvalý a soustavný. Všichni katolíci se ho musejí zúčastniti. Nejprve ať každý pracuje ve svém okolí. V dílně, kanceláři, škole, mezi svými kolegy. Ovšem, to musí býti konáno taktně a s láskou. Ne podmračeně, ne vyhrožovat pekelnými tresty, ne zlobně a tvrdě. Vždyť se to dá říci s takovou vlídností, s úsměvem a s láskou. Nesmíš se urážet, když druzí klejí před tebou, aby tě uráželi! Ukaž jim, že neurážejí tebe, nýbrž svého Boha! Řekni jim to však s láskou! Dá se to říci takovou jemnou ironií: „Jsi to ty ale, Slávko, zbožná osoba! Stále máš toho Pána Ježíše na jazyku!“ A když vidíš, žeš nenarazil nebo nenarazila, řekni několik slov – ale stále zdůrazňuji: s *dobrotou* – o oškli-vosti a hříšnosti tohoto zlovyku.

Dějiny křesťanského života hrdinných duší vypravují o mnohých opravdových křesťanech, kteří

dovedli vykonávat ve svém okolí apoštolát obhajoby svatého jména Božího.

Služebník Boží, železničář Perazzo, vynikající odborník ve své službě, nestrpěl od nikoho ve svém úřadě braní jména Božího. Když někdo zaklel nebo vzal nadarmo Boží jméno v jeho okolí, řekl nahlas: „Pochválen buď Ježíš Kristus. Pane, slituj se nad těmi, kteří berou nadarmo tvé jméno.“ A protože byl dobrý kolega a skvělý technický odborník, vynutil si svým rozhodným jednáním, že si všichni dali pozor na ústa; nejprve v jeho přítomnosti a potom i v celém dalším svém životě. Jeho jeden nadřízený se domníval, že jako představený nemusí na to dbáti, zdali Perazza se tento hřích dotýká bolestně čili nic. Perazzo vždy na něho bolestně jenom pohlédl. Nevyčítal, nerozčiloval se, jen vyčítavě se díval. Nakonec zvítězil i nad ním, protože to byl v jádře dobrý člověk a chápal, že působí bolest tak vzácnému člověku. Když chceš působiti ve svém okolí proti tomuto zlovyku, musíš býti opravdu člověk na svém místě, aby ses nedopouštěl jiných provinění sám, na příklad nedbalosti a podobných, aby ti nemuseli říci tvoji známí: „Kdybys metl raději před svým prahem! Kdybys odstranil raději po-

dle slov svého Mistra kládu ze svého oka a pak teprve přišel vymítnouti třísku z oka bratra svého.“

Velikého taktu je tu zapotřebí při tomto apoštolátě. Taktu a veliké trpělivosti s drahými bližními. Abychom se sami nedopouštěli hříchu hněvu, když chceme odstraňovati hřích braní jména Božího nadarmo. Protože hřích se nevymítá hříchem! Zajímavý příklad dal italský redaktor Don Davide Albertario. Zasedal jednou na nějakém novinářském kongresu, na kterém byli novináři všech různých odstínů náboženských a přesvědčení. Jeden z nich vytrvale bral jméno Boží nadarmo a klel, až se peklo radovalo. Albertario řekl svému kolegovi s jemným úsměvem: „Názory můžeme míti různé, ale slušnost musíme míti všichni stejnou!“ Uplatňuje se tu zásada svatého Františka Saleského, že na kapku medu nachytáte více much než na celý sud octa.

Jsi-li učitelkou, profesorem, vychovatelem nebo otcem a matkou, pak rozhodně netrp dětem a mladým lidem sobě svěřeným zneužívání jmen Božích. Všímej si dobře dětí, co si přinášejí z ulice a od svých kamarádů a družek. Jakmile po prvé vezmou jméno Boží nadarmo, ihned je napomeň-

te velmi jasně, aby si nenavykli tento hřích. Jak strašný jest ovšem hřích rodičů, kteří sami to-
muto hříchu učí ještě své děti, které před nimi
bezostyšně a napořád berou nadarmo toto svaté
jméno.

Když hrajete divadlo, nikdy nezpestřujte chu-
dý obsah hry surovým braním jména Božího a
jmen svatých. A máte-li nějaký vliv v oněch spol-
cích, tedy rozhodně se proti tomuto zlovyku na
našich ochotnických scénách postavte. A matky
a otcové, zakažte rozhodně svým dětem, které na
takových jevištích hrají, pod pohružkou, že jim
nedovolíte příště spolupůsobiti, zneužívat svatých
jmen, i kdyby sebe vícekrát se snažil ubohý autor
nastavovati chudou kaši svého vtipu klením a
braním svatých jmen nadarmo.

Postarali jsme se o vkusné štítky do čekáren, do
dílů a kanceláří, připomínající křesťanům tuto
vážnou povinnost úcty ke svatým jménům. Hlav-
ní však jest, abyste se dali, drazí křesťané i ostatní
lidé dobré vůle, čtoucí tuto brožurku, přesvědčiti
o tom, jak je hříšné, hloupé a u Boha trestné zne-
užívání jmen, která by měla býti vyslovována
s nejvroucnější úctou a láskou.

Třetí řády a Mariánské družiny, hlavně sku-

piny mladých, žádáme s Katolickou omladinou, aby věnovaly zvýšenou pozornost této otázce a poučily své členy o jejich povinnosti bojovati účinně v celém svém okolí a všemi danými prostředky, aby se zase dostalo svatým jménům úcty a lásky.

Končím slovy svatého Bernarda, která napsal na myšlenku Velepísně o tomto svatém jménu: „Jméno Ježíš je nejenom světlo, nýbrž také lék. Což nejsi vždycky posilněn, když si na toto jméno vzpomeneš? Co podobně naplňuje mysl uvažujícího? Co tak osvěžuje unavené smysly, co tak posiluje ctnosti, oživuje dobré mravy a pěstuje svatou lásku? Připadá mně suchý každý duchovní pokrm, není-li polit tímto olejem, nechutný není-li jím kořeněn. Nelíbí se mi, píše-li někdo a není v tom Ježíš, jestli disputuješ, mluvíš a nezní z toho Ježíš. Ježíš je med na rtech, v uších libozvuk, v srdci ples. Ale je i lékem. Je smutný někdo z nás? Ať vstoupí mu do srdce Ježíš a ze srdce ať přejde na rty; a hle, s tím jménem vzejde světlo, prchne veškerá temnota a vrátí se jasno. Dopustil se někdo viny? Běží někdo vstříc osidlu zoufalství? Zdaž ihned nevydechne k životu, když bude vzývati toto jméno života?“